

Commentaar DOOR JOOST KUIJPER

D66: onbevangen en creatief

D66 is een rare partij. Een politieke beweging die zich bereid verklaart om te regeren, is niet gebaat bij leiders die op termijn een opheffing nastreven. Een dergelijke opmerking kan worden gemaakt vanuit de persoonlijke ervaring dat het missiewerk is voltooid en de gewenste doelen gerealiseerd zijn. Het zou ook kunnen uitgelegd als een gebrek aan vertrouwen in de toekomst van het gedachtengoed van de partij.

Welk gedachtengoed? D66 is toch de pragmatiek en ongebondenheid ten volle uit? Of zoals Hofland het 14 mei in het NRC-Handelsblad uitdrukte, een partij van "nondescripte vrienden". Bij een dergelijke reputatie lijkt een louter op positionering gerichte strategie ter voorbereiding van de komende verkiezingen te passen. Althans volgens het hoofdbestuur. Het product D66 werd onlangs in een discussie over het verkiezingsprogramma door een sales-manager van het hoofdbestuur zorgvuldig neergezet in de Nederlandse politieke markt naar 'unique sellingpoints', prijs, performance, imago en nog wat uiterlijkheden. De functionaliteit van dat 'product' in de markt die Nederlandse politiek heet, leek te zijn vergeten.

Ik doe hier een poging om die functionele kant van D66 nog eens voor het voetlicht te brengen. Om in de metafoor van de markt te blijven, wil ik dat doen aan de hand van een benchmark-analyse van D66 en zijn voornaamste concurrent en tegenvoeter, het CDA. 'Concurrenten' omdat juist zij in de huidige machtsconstellatie de sleutel tot regeren in handen hebben als 'Mittler' tussen de liberale en sociaal-democratische blokken. Juist hierom dient men uiterst pragmatisch om te gaan met partijwaarden en zich weinig gelegen te laten aan ideologieën. Het ironische is echter dat om die sleutelrol te vervullen, het CDA en D66 qua opvattingen elkaar noodgedwongen naderen, zij het elk vanuit een ander vertrekpunt.

Ten eerste, de individualisering. D66 geeft in de bundel 'Partij in beweging' aan dat een verregaande individualisering de samenleving ontworcht en dat er dus ruimte is voor allerlei maatschappelijke groeperingen. Het CDA erkent dat dankzij de individualisering het maatschappelijk middenveld sterk aan verandering onderhevig is. Geen van beiden weet overigens dit gegroeide inzicht om te zetten in beleid.

Ten tweede, het ethisch reveil. D66 is dankzij het zorgvuldig analyseren van en discussiëren over ethisch gevoelige onderwerpen het CDA voorbijgestreefd in het - mede - op basis van joods-christelijk gedachtengoed zoeken van oplossingen. Blijkbaar is er voor gelovigen op basis van deze vernieuwende exegeses plek in de herberg van D66.

Ten derde, 'structure follows strategy'. Wat partij-organisatie betreft investeert D66 veel in het verbeteren van zijn kader en past daarmee ervaringslessen toe van 70 jaar bestuurlijke dominantie door het CDA dankzij een goed ontwikkeld kader en netwerk.

Tenslotte, als vierde punt: geen van beide partijen maken een resolute keuze voor markt of overheid. Dit dient telkens opnieuw te worden gezien.

Waar zit nu het onderscheidende element van D66? Mijns inziens is er geen andere partij dan D66 die zo positief-kritisch omgaat met de kansen die de toekomst biedt. Er heerst een onverwoestbaar vooruitgangsgeloof in de partij, dat afsteekt tegen de conservatieve instelling en hang naar het verleden die de overige grote partijen kenmerkt. D66 beziet de dynamiek in de wereld en weet ook alternatieve scenario's voor economische groei te ontwikkelen en te wegen. Het CDA heeft geen plezier in de toekomst en vraagt maatschappelijke groeperingen om het verleden te helpen handhaven. D66 daarentegen voelt zich door de toekomst uitgedaagd en zou de maatschappelijke groeperingen moeten uitnodigen om mee te werken aan een plezierige toekomst. Dit aspect, de onbevangen blik en het creatieve denken, trekt jonge mensen aan en prikkelt ook de kiezersgroep die de politieke sleur van slogans en de heimwee naar het verleden zat is. Probeer dit element eens voor de verandering nader uit te werken. Het loont. ♦